

Thiết kế Dự án học tập trong dạy học môn Giáo dục kinh tế và pháp luật lớp 10

Nguyễn Ngọc Dung*, Nguyễn Thị Vinh**

*GV. Trường Đại học Thủ đô Hà Nội

**SV. Trường Đại học Thủ đô Hà Nội

Received: 10/10/2024; Accepted: 18/10/2024; Published: 24/10/2024

Abstract: Project-based learning is an active teaching method with high applicability, helping to comprehensively develop students' skills. However, the important factor to ensure the effectiveness of applying this method in teaching is to build learning projects that are suitable for the subject's characteristics, students' abilities and practical context. In this article, we address the issue of designing learning projects in the subject of Economic and Legal Education, grade 10, high school.

Keywords: Project design, project-based learning, active teaching method, project-based teaching method, Economic and Legal Education, grade 10.

1. Đặt vấn đề

Trong bối cảnh giáo dục hiện đại, việc đổi mới phương pháp (PP) dạy học nhằm đáp ứng yêu cầu phát triển phẩm chất, năng lực của học sinh (HS) đang trở thành một yêu cầu cấp thiết. Trong đó, PP dự án (Project-Based Learning - PBL) đã và đang chứng tỏ vai trò quan trọng trong việc nâng cao hiệu quả giáo dục, đặc biệt là trong dạy học môn Giáo dục công dân. Nguyễn Thị Minh Mẫn, Nguyễn Thị Tường Vy (2017) đã chỉ ra rằng: “Một trong những hình thức dạy học phát huy tích cực năng lực của học sinh được biết đến những năm gần đây chính là dạy học theo dự án”. Môn học này không chỉ đòi hỏi HS nắm vững kiến thức lý thuyết, mà còn khuyến khích các em phát triển kỹ năng sống, tư duy phản biện, và ý thức công dân có trách nhiệm.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Một số vấn đề lý thuyết về dự án học tập.

Theo tác giả Nguyễn Thị Hương: “Khái niệm dự án (DA) được hiểu là một dự định, một kế hoạch, trong đó cần xác định rõ mục tiêu đề ra. DA được thực hiện trong những điều kiện xác định và có tính phức hợp, liên quan đến nhiều yếu tố khác nhau”.

Dạy học theo dự án (DHTDA) đã được nhiều nhà nghiên cứu phân tích và có những cách hiểu khác nhau. Theo Xavier Roegiers, một nhà nghiên cứu nổi tiếng về phương pháp này tại Cộng hòa Liên bang Đức, DHTDA là “một dạng, một kiểu hoặc một chiến lược dạy học”[5]. Trong đó, người học sẽ tham gia vào quá trình học thông qua việc thực hiện “các dự án học tập”. Các tác giả Nguyễn Quang Cường và Đặng Thành Hưng cũng chia sẻ quan điểm tương

đồng với cách nhìn nhận của Xavier Roegiers về DHTDA [4].

2.2. Quy trình thiết kế DA học tập về chủ đề giáo dục kinh tế trong môn Giáo dục kinh tế và pháp luật 10.

Lựa chọn đề tài và xác định mục đích của DA: GV nêu mục đích của dự án, từ đó HS đề xuất, lựa chọn đề tài cụ thể. GV cũng có thể giới thiệu một số hướng đề tài để HS tham khảo.

Xây dựng đề cương và kế hoạch thực hiện: GV hướng dẫn HS xây dựng đề cương và lập kế hoạch chi tiết cho DA. Từ đó HS nắm bắt được những nội dung phải làm như: Cần thực hiện những công việc gì, thời gian thực hiện như thế nào, PP tiến hành ra sao, ai sẽ phụ trách từng công việc,...

Thực hiện dự án: Các thành viên sẽ thực hiện dự án theo kế hoạch đã được lập trước đó, có thể thực hiện theo nhóm hoặc cá nhân.

Thu thập kết quả và công bố sản phẩm: Các nhóm, cá nhân thu thập kết quả dưới nhiều hình thức khác nhau (tùy theo lựa chọn của HS). Các nhóm, cá nhân tiến hành trình bày sản phẩm trước lớp, trong trường hoặc trong cộng đồng.

Đánh giá dự án: GV và HS: Cùng nhau đánh giá quá trình thực hiện, kết quả đạt được và những kinh nghiệm thu được. Qua đó, rút ra bài học cho các dự án tiếp theo.

2.3. Yêu cầu sư phạm trong thiết kế DA dạy học

Để triển khai hiệu quả PP dạy học dự án trong môn Giáo dục kinh tế và pháp luật lớp 10, GV cần lưu ý các điểm sau:

Chọn đề tài DA phù hợp: Đề tài nên liên quan

trực tiếp đến chủ đề bài học, phù hợp với tình hình thực tiễn của địa phương và đáp ứng được đặc điểm, trình độ cũng như nhu cầu của HS.

Xác định mục tiêu rõ ràng: Mục tiêu của dự án phải cụ thể, rõ ràng và có tính khả thi, giúp HS hiểu rõ những gì cần đạt được.

Lập kế hoạch thực hiện cụ thể: Kế hoạch nên chi tiết, bao gồm các hoạt động cụ thể, phân công nhiệm vụ rõ ràng, xác định thời gian thực hiện và dự kiến sản phẩm hoặc kết quả đạt được. Đồng thời, cần dự tính các thuận lợi và khó khăn có thể gặp phải, từ đó đề ra biện pháp khắc phục.

Phân công nhiệm vụ hợp lý: Khi chia nhóm, nên đảm bảo mỗi nhóm có sự tham gia của cả học sinh khá và yếu, giúp các em hỗ trợ và học hỏi lẫn nhau.

Hỗ trợ và động viên học sinh: Trong quá trình thực hiện, GV cần thường xuyên động viên, khích lệ và hỗ trợ HS, đặc biệt khi các em gặp khó khăn. Ngoài ra, có thể huy động sự tham gia của cha mẹ HS, chính quyền địa phương và cộng đồng để tăng cường hiệu quả của dự án [3].

Ví dụ, trong bài “Lập kế hoạch tài chính cá nhân” thuộc môn Giáo dục kinh tế và pháp luật lớp 10, GV có thể giao nhiệm vụ cho học sinh lập kế hoạch triển khai một dự án kinh doanh nhỏ, phù hợp với điều kiện thực tế của địa phương và khả năng của các em.

2.4. Một số dự án học tập về chủ đề Giáo dục kinh tế và pháp luật trong môn Giáo dục kinh tế và pháp luật lớp 10

Để triển khai dạy học theo dự án (DHTDA) một cách hiệu quả, GV cần lập kế hoạch và xây dựng các hoạt động dạy học một cách chi tiết, cụ thể và khoa học. Đồng thời, GV cũng cần lựa chọn các nội dung giảng dạy phù hợp và có tính ứng dụng thực tế cao. Dưới đây là một ví dụ về cách thiết kế dự án học tập với chủ đề kinh tế và pháp luật dành cho HS lớp 10.

2.4.1. Dự án học tập minh họa về giáo dục kinh tế

Ví dụ: Đây là một dự án về chủ đề Kinh tế được sử dụng để dạy học môn Giáo dục kinh tế và pháp luật, Chủ đề 4: “Sản xuất kinh doanh và các mô hình sản xuất kinh doanh”

Tên dự án: EM TÌM HIỂU VỀ DOANH NGHIỆP QUÊ HƯƠNG

Thời gian: 2 tuần

Mục tiêu: Về kiến thức:

- Nêu được vai trò của sản xuất kinh doanh.
- Nhận biết được một số mô hình sản xuất kinh doanh và đặc điểm của nó

Về năng lực:

- Tự chủ và tự học: để có những kiến thức cơ bản

về hoạt động sản xuất kinh doanh.

- Giao tiếp và hợp tác: trong làm việc nhóm để thực hiện những hoạt động học tập.

- Giải quyết vấn đề và sáng tạo: trước những tình huống đặt ra trong bài học và trong thực tiễn cuộc sống liên quan đến sản xuất kinh doanh và lựa chọn mô hình sản xuất kinh doanh.

Về phẩm chất: Trung thực, có tinh thần trách nhiệm trong các hoạt động sản xuất kinh doanh phù hợp với độ tuổi. Yêu nước và niềm tin vào sự phát triển kinh tế của quốc gia.

Triển khai dự án:

Giai đoạn 1: Xây dựng kế hoạch dự án

Bước 1: Chọn đề tài và xác định mục tiêu của dự án

- GV đặt câu hỏi về các mô hình sản xuất kinh doanh của quê hương và cách hoạt động của các mô hình kinh doanh đó. GV dẫn dắt để tìm hiểu rõ hơn về chủ đề: “Em tìm hiểu về doanh nghiệp quê em”, giới thiệu về PP học theo dự án.

Bước 2: Xây dựng đề cương kế hoạch thực hiện

- GV tổ chức để các nhóm thảo luận và đặt ra các câu hỏi, nội dung chi tiết tìm hiểu về các doanh nghiệp, hộ kinh doanh,..... tại địa phương.

- HS bầu nhóm trưởng, xây dựng các ý tưởng, phân công nhiệm vụ, thời gian hoàn thành nhiệm vụ cho các thành viên.

Giai đoạn 2: Thực hiện dự án

Bước 3: Thực hiện dự án

- HS tiến hành thu thập, tìm kiếm thông tin về các doanh nghiệp địa phương bằng nhiều hình thức như phỏng vấn người các doanh nghiệp, tìm hiểu thực tế... ghi chép, tìm kiếm thông tin, chụp ảnh, quay phim làm tư liệu để xây dựng sản phẩm.

- Sau khi tìm kiếm thông tin, HS tổng hợp thông tin, thảo luận để thống nhất các ý kiến.

- HS sẽ tham khảo và xin ý kiến tư vấn của GV để xem nhóm đã đi đúng hướng hay chưa, điều chỉnh nội dung kịp thời nếu cần thiết

Giai đoạn 3: Hoàn thành dự án

Bước 4: Thu thập kết quả và công bố sản phẩm

- HS lựa chọn và xây dựng các sản phẩm báo cáo về các doanh nghiệp địa phương bằng nhiều hình thức như tranh vẽ, sơ đồ, trình chiếu powerpoint, tiểu phẩm... HS có thể nhờ sự hỗ trợ, giúp đỡ của người thân, GV bộ môn.

- Các nhóm báo cáo sản phẩm trước lớp.

Bước 5: Đánh giá dự án

- HS tham gia đánh giá và tự đánh giá, chia sẻ về những khó khăn, những điều học được khi tham gia

dự án.

- GV nhận xét, đánh giá, bổ sung, mở rộng, chốt các kiến thức đúng.

- Cộng đồng và phụ huynh HS có thể tham gia đánh giá sản phẩm dự án của HS thông qua phiếu đánh giá, bình luận ở các trang web, facebook...

- Mở rộng dự án: sau khi kết thúc dự án GV tổ chức để HS phát triển, mở rộng dự án tìm hiểu về các doanh nghiệp trong nước.

2.4.2. Dự án học tập minh họa về giáo dục pháp luật

Ví dụ: Đây là một dự án về chủ đề Pháp luật được sử dụng để dạy học môn Giáo dục kinh tế và pháp luật, Chủ đề 7: “Hệ thống chính trị nước CHXHCN Việt Nam”

Tên dự án: CHÌA KHÓA HIỂU BIẾT: HỆ THỐNG CHÍNH TRỊ QUÊ HƯƠNG EM

Thời gian: 2 tuần

Mục tiêu:

Về kiến thức:

- Nêu được vai trò và chức năng của hệ thống chính trị Việt Nam.

- Nhận biết các thành phần của hệ thống chính trị và đặc điểm của từng thành phần.

Về năng lực:

- Phát triển KN làm việc nhóm, tìm kiếm và thu thập thông tin, phân tích và tổng hợp dữ liệu.

- Cải thiện KN giao tiếp và thuyết trình.

- phát triển các KN sử dụng phần mềm soạn thảo văn bản (Word) và phần mềm trình chiếu (PowerPoint) để trình bày kết quả.

Về phẩm chất:

- Trung thực, có tinh thần trách nhiệm trong các hoạt động sản xuất kinh doanh phù hợp với độ tuổi.

- Yêu nước và niềm tin vào sự phát triển kinh tế của quốc gia.

Triển khai dự án

Giai đoạn 1: Xây dựng kế hoạch dự án

Bước 1: Chọn đề tài và xác định mục tiêu của dự án

- GV đặt câu hỏi về hệ thống chính trị VN và các thành phần của nó. Giới thiệu về PP học theo dự án

Bước 2: Xây dựng đề cương kế hoạch thực hiện

- GV tổ chức để các nhóm thảo luận và đặt ra các câu hỏi chi tiết về hệ thống chính trị, các tổ chức chính trị - xã hội tại địa phương.

- HS bầu nhóm trưởng, xây dựng ý tưởng và phân công nhiệm vụ cho các thành viên.

Giai đoạn 2: Thực hiện dự án

Bước 3: Thực hiện dự án

- HS tiến hành thu thập thông tin qua các hình

thức như tham quan trực sở các cơ quan trong hệ thống chính trị, phỏng vấn chuyên gia, tìm hiểu qua sách, báo và tài liệu trực tuyến...

- HS ghi chép, chụp ảnh, quay phim làm tư liệu để xây dựng sản phẩm.

- Tổng hợp thông tin và thảo luận để thống nhất ý kiến.

- HS tham khảo ý kiến GV để điều chỉnh nội dung nếu cần.

Giai đoạn 3: Hoàn thành dự án

Bước 4: Thu thập kết quả và công bố sản phẩm

- HS lựa chọn và xây dựng sản phẩm báo cáo về hệ thống chính trị VN qua các hình thức như sơ đồ, trình chiếu PowerPoint, video hoặc tiểu phẩm.

- Các nhóm báo cáo sản phẩm trước lớp.

Bước 5: Đánh giá dự án

- HS tham gia đánh giá và tự đánh giá, chia sẻ về những khó khăn và bài học kinh nghiệm trong quá trình thực hiện dự án.

- GV nhận xét, đánh giá và bổ sung kiến thức đúng.

- Cộng đồng và phụ huynh có thể tham gia đánh giá sản phẩm thông qua phiếu đánh giá hoặc bình luận trên các nền tảng trực tuyến.

- Mở rộng DA: GV có thể tổ chức các hoạt động tiếp theo để HS tìm hiểu sâu hơn về hệ thống chính trị của các nước khác hoặc các khía cạnh khác của chính trị trong nước.

3. Kết luận

Bài viết đã phân tích các vấn đề lý thuyết liên quan đến PP dạy học, đồng thời chỉ ra những yêu cầu sư phạm cần thiết khi áp dụng PP dự án trong giảng dạy môn Giáo dục Kinh tế và Pháp luật. Việc thực hiện PP này nên tuân theo quy trình gồm ba bước: 1) Xây dựng kế hoạch dự án, 2) Thực hiện dự án, 3) Hoàn thành dự án. Qua đó, chúng tôi trình bày một số dự án minh họa cho việc dạy học môn Giáo dục Kinh tế và Pháp luật lớp 10.

Tài liệu tham khảo

1. Nguyễn Thị Minh Mẫn, Nguyễn Thị Tường Vy (2017). *Thiết kế dự án học tập chủ đề động vật cho học sinh lớp 5 trong hoạt động trải nghiệm sáng tạo tại trường Đại học Đồng Tháp*

2. Nguyễn Thị Xiêm, Nguyễn Ngọc Dung, Trần Hạnh Linh. (2023). *Phương pháp dạy học môn Giáo dục kinh tế và pháp luật*. NXBĐHQG Hà Nội.

3. Đỗ Xuân Hội (2017). *Chủ đề phương pháp tiếp cận dựa trên năng lực được phát triển trong một số sách khoa học thực nghiệm ở Pháp*.